1876/7.

21,465. szám.

Az egyetem tanácsa junius 10-én 485 sz. a. kelt felterjesztésének, melylyel Brassai Sámuel ny. r. tanárnak a tudománykarok sorrendjének megváltoztatása iránt beadott indítványát pártolólag mutatja be, azzal küldöm vissza, hogy miután nem létezik oly egyetemi rendszer, mely a karok teljes és tökéletes egyenjogúságát nem ismerné el, s azt az 1872-ik t. cz. IX. § a még külön is elismerte, s különösen a karok sorrendjét a történeti alakúlás egymásutánja határozta meg, a mennyiben t. i. a később felállított karok a már létezők mellé soroztattak? — nem látom szükségesnek a karok szokásos rendjét megváltoztatni.

Miről az egyetemi tanácsot tudomás végett értesítem.

Budapesten, 1876. évi szeptember hó 17-én.

Trefort s. k.

1430. eln. szám.

A budapesti egyetemi ifjúság körében legközelebb előfordúlt politikai irányú mozgalmak s tüntetések, melyek iránt némely vidéki akademiák ifjúsága is rokonszenvét fejezte ki, szükségessé tették, hogy az egyetem tanácsa hatósága alatti egyetem ifjúsága körében is netalán előfordúlható hasonló irányú mozgalmakra és tüntetésekre, melyek az iskolai fegyelmi szabályok szerint úgy is tiltvák s melyek meggátlása iránti felelősség az iskolai igazgatóságokon fekszik, — az egyetem tanácsa figyelmét eleve felhívjam.

E részben bizalmasan útasítom az egyetem tanácsát, hogy minden, a tanuló ifjúság hivatása körén kivűl levő, sőt azzal homlokegyenest ellenkező, bármely irányú politikai mozgalmaknak és tüntetéseknek eszélyesen elejét venni, a netalán még is mutatkozó mozgalmakat és tüntetéseket a rendelkezése alatti eszközökkel: figyelmeztetéssel, eltiltással és fegyelmi rendszabályokkal megakadályozni igyekezzék, a legutolsó esetben pedig hatósági karhatalmat is vegyen igénybe.

Budapesten, 1876. október hó 26-án

Trefort s. k.

9445. szám.

Az egyetemi tanév kezdete október haváról september havára tétetvén át s ebből folyólag a tanév két felének tartamára nézve az eddig fennállott aránytalanság csaknem egészen megszüntetvén, szükségesnek találom a tanúlmányi és fegyelmi rend 25. § ában, a téli és nyári félévben történő beíratkozásokra szánt határidő aránytalanságát is megszüntetni, s egyszersmind miután tapasztaltatott, hogy a beíratkozás véghatáridejének későre halasztása azt eredményezé, hogy az ifjúság jelentékeny része oly időben jelentkezik, midőn az előadások annyira előhaladtak, hogy azokból a tudomány összefüggését nem követheti: a téli félév beiratkozási határ idejének megszorítását is szükségesnek találtam elrendelni.

Ennélfogva a tanúlmányi és fegyelmi rend 25. §-a ekkép módosítandó:

»25. §. A beíratkozásra kiszabott 14 napi határidőtől számítva, négy hétnek eltelte után fölvételnek helye többé nem lehet; miért is a most érintett idő után bárminő úton benyújtott kérvények a kari dekán által egyszerűen vissza utasítandók«.

Kapcsolatban ezzel, ezen fegyelmi rend 41. §-át ekkép találtam módosítandónak:

»41. §. A quaestura az anyakönyvi másolatot mindenkor a félév végéig köteles elkészíteni, abba a származási ív egyes rovatainak tartalmát felvenni, és ezen másolatot az illető karoknak kézbesítni«.

Miről az egyetem tanácsát, hivatkozva f. évi február 29-én 4211 sz. a. kiadott leíratomra, azon hozzáadással értesítem, hogy tekintve ezen egyetemnek kari felosztását, a 48-ik szakasz első és második bekezdését következőleg módosítom:

»48. A tanúlmánynak teljes befejezéséhez a jog- és állam tudományi karban 4 év = 8 félév, az orvosi karban 5 év = 10 félév, a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi, úgyszinte a mathematikai, természettudományi karban 3 év = 6 félév kivántatik meg.

Arra, hogy egy félév beszámíttassék: a jog- és államtudományi karnál legalább 20, az orvosi-, bölcsészet-, nyelv- és történettudományi és a math. természettudományi karnál legalább 10 heti óra hallgatásának kimutatása szükséges«.

A mi pedig erre vonatkozólag az egyetem tanácsa f. évi 394. sz. a. kelt felterjesztésének azon ajánlatát illeti, hogy a tanév valamelyik felében a rendes heti óra számon felül hallgatott órák feleslegéből a jog- és államtudományi karnál a másik félév kötelezett heti óra számába öt óra beszámítható legyen, ezt mint fennálló szabályzaton alapulót nem ellenzem, azonban ennek mint csak a jog- és államtudományi karnál alkalmazottnak a Szabályzatban való külön kimondását szükségesnek nem tartom.

A mi továbbá az egyetem tanácsa fennidézett 394. sz. a. kelt felterjesztésében a tanúlmányi és fegyelmi szabályzat 86-ik §-ának a tanpénz 5%-os levonása és a beiktatási díj-alapnak más czélokra fordítása érdekében javaslott módosítását illeti, ezt azon okból sem hagyhatom helybe, minthogy a tanpénz százaléka az idézett §-ban megjelölt czéloktól el nem vonható. A mi pedig a beiktatási díj-alapot illeti, az fele részben határozottan a könyvtárra, fele részben pedig az egyes karok tudományos czéljaira fordítandó, s így mi sem áll annak útjában, hogy a karok ezt is a könyvtár gyarapítására ne fordíthassák.

Végre a 89. §. végkikezdésének elhagyására vonatkozó indítványát illetőleg azt azért sem hagyhatom helybe, mert annak életbeléptetése s a felfüggesztésnek megszüntetése, — melylyel a kevésbbé hanyag tanulók büntettetnek, — a fegyelemre káros hatást gyakorolhatna, miután ez által a hanyag tanulók egy nagy része kibújna a büntetés alól, melylyel a tanár a hanyagságot sújthatja s mely eddigelé alkalmas eszköznek mutatkozott a kevésbbé hanyag tanulónak szorgalomra szoktatására. Ezzel szemben keveset nyom azon érv, hogy ez által a tanszabadság csorbításával egyesekre nézve az átmenet egyik tanintézetből a másikba akadályoztatik; mert igaz ugyan, hogy az átmenet esetében a felfüggesztett félév megtagadottá lesz, de az ily tanuló akkor is csak azt szenvedi, mivel az egyetem tanácsát a hanyagságot általában sujtani akarta, s így a szabályzat fenntartása mellett sincs az átmenet inkább nehezítve, mintha a felfüggesztés büntetése elejtetik.

Budapest, 1876. évi október hó 31-én

Trefort s. k.

24,114. szám.

Tekintettel azon körülményre, hogy egyetemi hatóságok szervezetéről szóló ideiglenes szabályzatban azon eshetőség figyelembe nem vétetett, miszerint rendkivűli tanár rendszeresített főszakra is kineveztethetik, a tanúlmányi ügyeket közvetlenül vezető tanári testületben azonban a főtantárgyak előadóinak jelenléte kívánatos, a Szabályzat ezen hiányának pótlása, illetőleg az ezen tárgyra vonatkozó §§-nak kiegészítése végett rendelem, a mint következik:

»Oly esetekben, midőn valamely rendszeresített főszakra, mely rendes tanár által nincs képviselve, rendkivűli tanár neveztetik ki, az a rendes és rendkivűli tanárok közti szabályszerű számaránynak megtartása mellett, a Szabályzat idevágó §-ában elsorolt alapokon, habár korábban kinevezett rendkivűli tanárok előtt a tanári testületbe meghívandó.«

Miről az egyetem tanácsát tudomás és miheztartás végett értesítem.

Budapesten, 1876. évi november hó 10 én.

Trefort s. k.

23,176. szám.

Az innsbrucki cs. k. helytartóságnak f. évi szept. 29-én 14999. sz. a. kelt megkeresése folytán, utasítom a egyetem tanácsát, miszerint ezen egyetem legutóbb megjelent személyzeti kimutatásának egy példányát a nevezett helytartóságnak azonnal küldje meg és egyszersmind intézkedjék, hogy ezen megkeresése az egyetemi irodában világlatban vezettetvén, az említett kimutatások néki minden évben — a mint rendelkezésre állani fognak — azonnal pontosan megküldessenek.

Budapest, 1876. évi november 9-én.

Minister úr meghagyásából:

Mészáros Ferencz s. k.
ministeri tanácsos.

1459. eln. szám.

A hazai hatóságok már ismételve figyelmeztetve lettek, hogy a külföldön székelő osztrák-magyar követségek, s ügynökségekhez intézett leveleiket, vagy az Ő Felsége személye körüli ministerium közvetítése mellett a fennálló rendes futárösszeköttetések igénybevételével, vagy pedig a mennyiben sürgős ügyek forognának szóban a posta utján, még pedig kellően bérmentve juttassák el rendeltetésök helyére.

Ennek daczára főleg utóbbi időkben ismét gyakoribb panaszokra ad okot azon körülmény, hogy ilynemű levelezések posta-bérmentesítés nélkül a »hivatalból« való egyszerű megjegyzéssel küldetnek külföldi rendeltetésük helyére.

Miután ily esetekben a nem ritkán tetemes postadíjon kivűl, még bizonyos büntetési illeték is fizetendő, másrészt pedig a hazai hatóságaink által külföldre küldött levelek száma évről-évre szaporodik, a fentebb jelzett eljárás folytán az illető követségekre, s illetőleg a külügyministerium budgetjére nem csekély kiadások nehezednek.

A belföldi hatóságok ezen eljárása annyival kevésbbé igazolható, mert a cs. és kir. követségek és ügynökségek a belföldi hatóságokhoz intézett leveleiket, ha az ügy sürgős voltánál fogva a rendes futárösszeköttetést nem vehetik igénybe, mindig bérmentve küldik meg.

A m. kir. ministerelnök úrnak f. é. november hó 3-án 1717. sz. a. e tárgyban kelt átírata folytán felhívom ezennel Nagyságodat, hogy jövőre netán előforduló esetekben a külföldre szóló leveleket mindenkor kellően bérmentve adja postára.

Budapesten, 1876. november hó 21-én.

Trefort s. k.

29,556. szám.

A kolozsvári magyar királyi tudomány-egyetem tanácsának 337. sz. a. kelt felterjesztésére, további eljárás végett, azzal adatik ki, hogy miután újabb időben a fizetési előleg iránti kérvények a kolozsvári egyetem tanárai részéről mindinkább szaporodtak a nélkűl, hogy általános okokon kivűl valamivel indokoltattak volna, felhívom az egyetem tanácsát, hogy ezentúl ily kérvényeket pártolólag csak akkor terjeszsen fel, ha a kari dekán és egyetemi rector előtt ismeretes különös figyel-

met érdemlő körűlmények, és nem mindenkire egyaránt alkalmazható körűlmények támogatják, s a bármi oknál fogva bekövetkezhető visszafizetés képtelensége esetére a felelősséget és fizetési kötelezettséget magukra vállalják.

Budapest, 1876. évi deczember hó 12-én.

Minister úr meghagyásából:

MÉSZÁROS FERENCZ s. k.,
ministeri tanácsos.

13,391. szám.

Az Ő Felsége 1875-ik évi julius hó 11-ről kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyott orvostudori szigorlati szabályzat nyomán, a budapesti és kolozsvári egyetemi tanács és orvosi karának meghallgatásával, általam megállapított orvostudori oklevél-mintákat az egyetem tanácsának f. évi junius 16-án tartott üléséből 767. sz. a. kelt felterjesztése folytán tudomás, illetőleg miheztartás és további intézkedés végett két-két példányban küldöm el.

Egyszersmind megjegyzem, hogy az eddigi oklevél »multa assiduitate« helyett »debita assiduitate«, az 5-ik pontban »praeclaram eruditionem« helyett »debitam eruditionem« a 6-ik pontban »Doctorem medicinae« helyett »Doctorem medicinae universae« s ugyanott »praxim medicam« helyett »praxim medicinae universae« mind a két egyetem tanácsa és orvosi kara egyhanguan javaslatba hozott változtatásokat helybenhagytam, ellenben a 6-ik pontban az orvosi tudomány előadására vonatkozó tételt a budapesti egyetemi tanács ez ügyben tett felterjesztése értelmében megtartandónak s ugyanott az orvosi gyakorlatról szóló felhatalmazásból a budapesti és kolozsvári egyetemi tanács és kolozsvári orvosi kar véleményéhez képest csak a terűlet megnevezését elhagyandónak hittem, végre hogy — az országnak két egyeteme lévén jelenben — az oklevél kezdetén is a tanintézet székhelyét megemlíteni czélszerűnek mutatkozott.

Budapest, 1876. deczember 18-án.

TREFORT s. k.

27,628/876. szám.

Múlt 1876-ik évi november hó 18-án 266. szám alatt kelt felterjesztésére megjegyzem, miszerint az orvosi kar a kézdivásárhelyi kir. törvényszék részéről a helybeli szakértők azon véleményes jelentése folytán, hogy a bűnjelvények jelentőségének meghatározására s így a törvényszéki orvosi véleményadásra, azoknak vegyi vizsgálata szükséges, melyet ők maguk nem tettek vagy nem is tehettek, kerestetett meg, nem a helybeli szakértők ezen véleményének felülvizsgálatára, hanem magának a vizsgálatnak megejtésére, illetőleg »a vérfoltok vegyelemzése s azok minőségéről adandó vélemény« végett.

Figyelemmel egyfelől ezen tényállásra, melynek folytán az orvosi kar az Ossikovszky tanár által véghezvitt vizsgálatnak eredményét mint egyszerű szakértői véleményt küldhette volna meg a törvényszéknek, esetleg ezen eljárása indokolásával; — másfelől, tekintettel a nevezett tanár folyamodványában előadott okokra, s különösen arra, hogy az egyetemi orvosi karok és az országos közegészségi tanács rendesen csak a törvényszéki orvosi vélemények felülvizsgálatára vannak hivatva, nem pedig bonczi, vegyi s egyéb a tárgyakon elsődleg megejtendő vizsgálatokra; részemről annál kevésbé forghat fenn nehézség arra nézve, hogy Ossikovszky tanár az általa véghezvitt vizsgálatért a működési díjt az igazságügyéri 1874. évi 7626. számú rendelet 9. §-ának 7-ik pontja nyomán számítsa és vegye fel, minthogy azt maga a kir. törvényszék is helyesnek ítélte, midőn megkeresésében a vegyvizsgálatért kémszerekért és edények használatáért járó díjak utólagos elküldését megigérte.

Miről az egyetem tanácsát, a törvényszéki átírat visszarekesztése mellett, további eljárás végett tudósítom.

Budapest, 1877. évi január hó 31-én.

Minister úr meghagyásából:

MÉSZÁROS FERENCZ s. k.
ministeri tanácsos.

15,224. szám.

F. é. junius 16-án 847. sz. a. kelt felterjesztése folytán az orvosi kar által megállapított gyógyszerész-tudori oklevelet a felterjesztésben jelzett s a már helybenhagyott orvos-tudori

oklevél szövegével megegyező változtatásokkal a tanári testület javaslata értelmében jóváhagyom, s erről az egyet tanácsot, a minták visszazárása mellett, további eljárás végett oly felhivással értesítem, hogy 1874. évi 19,413. számú rendeletemhez képest úgy ezen, mind pedig a többi egyetemi oklevelek hiteles mását terjessze tel.

Budapest, 1877. évi junius hó 23-án.

A minister úr meghagyásából:

Mészáros Ferencz s. k.
ministeri tanácsos.

---

741. eln. szám.

A honvédelmi m. kir. minister úrnak f. é. junius hó 19-én 3050. eln. sz. a. kelt átírata szerint ő cs. és ap. kir. Felsége f. é. junius hó 6-án kelt legf. elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy a polgári alkalmazásban levő, s honvédtiszti rangfokozatú egyének ezentúl a rendes őszi fegyvergyakorlatok alól fel ne mentessenek.

Ezen őszi fegyvergyakorlatokra a védköteles korban állók feltétlenül évenként, a védköteles kort túlhaladottak pedig minden második évben be fognak hivatni olyképen, hogy azok alól nélkülözhetlenség czímén senki sem menthető fel, még azok sem, kiknek netáni mozgósítás esetén polgári alkalmazásukban való meghagyatásuk legf. kegyelem útján megengedtetett.

Felhívom ennek folytán az egyetem tanácsát, hogy a vezetésére bizott hivatalnál, s illetőleg intézetnél netán alkalmazásban levő szabads. állományú honvédtiszteknek az őszi gyakorlatok idején a kincstár terheltetése nélkül leendő helyettesítése iránt mindenkor idejekorán intézkedjék.

Budapesten, 1877. évi julius hó 3-án.

Trefort s. k.